

ХУЛОСАИ

комиссияи ташхиси Шӯрои диссертациони 6D.KOA-022 дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи номзиди Бобочонова Мадина Ҳайдарҷонова дар мавзӯи «Таҳаввули симои шахсияти таърихӣ дар адабиёти тоҷик (дар мисоли образи Темурмалик)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзиди илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик пешниҳод шудааст.

Диссертатсияи Бобочонова Мадина Ҳайдарҷонова ба таҳлилу таҳқиқи масъалаҳои арзиши образи бадеии таърихӣ ва рушди он дар адабиёти муосир, офариниши симои адибони номвар ва мардони мубориз дар адабиёти тоҷик, дараҷаи инъикоси образи Темурмалик дар адабиёти бадеӣ, арзиш ва вижагиҳои осори адабӣ бадеии марбут ба Темурмалик, дараҷаи баҳрабардории шоирону нависандагон аз корномаҳои Темурмалик ва инъикоси он дар адабиёт бахшида шудааст. Аҳаммияти ин кори диссертационӣ, пеш аз ҳама, аз он иборат аст, ки муаллиф заминаҳо ва назарияи табдил ёфтани симои шахсияти воқеиро ба образи бадеӣ ва таносуби воқеияти таърихиро дар заминаи тасвири бадеии он таҳқиқ намудааст.

Мавзӯи интихобкардаи диссертант аз нигоҳи муҳтаво фарогири таҳқиқи ҳамаҷонибаи осори мансуру манзум ва драмавии марбут ба шахсият ва корномаи Темурмалик ва таҳаввули симои ӯ мебошад.

Навгониҳои диссертатсия дар он зоҳир меёбад, ки аввалин маротиба дар адабиётшиносии тоҷик масъалаи таҷассуми бадеии симои шахсияти таърихӣ Темурмалик, таҳаввули образ ва тасвири он дар ҳикояву очерк, повесту роман, шеъру дoston ва осори драмавӣ сурат гирифтааст. Муаллиф таҳаввули образи бадеии шахсияти таърихӣ, мақом, арзишу аҳаммият ва ҷойгоҳи осори бадеии марбут ба корномаҳои Темурмаликро дар қиёс бо осори таърихӣ дар заминаи ҷинсҳо ва анвои гуногуни адабӣ, ғояи осори адабӣ ва сабки нигоҳи онҳо муайян намудааст.

Сарчашмаҳои асосии таҳқиқро достони Муставфӣи Қазвинӣ, очеркҳои таърихӣ Садриддин Айнӣ, осори мансури адибони тоҷик Мачиди Салим, Додоҳони Эгамзод, драмаҳои Сотим Улугзода, Мухиддин Ҳоҷазод, Меҳмон Бахтӣ, достони Ҳақназар Ғоиб ва ашъори лирикии шоирони тоҷик Нурмуҳаммад Ниёзӣ, Озод Аминзода, Аҳмадҷони Раҳматзод, Фарзона, инчунин

сонетҳои адиби англис Фелина Мемо, романи нависандаи ўзбек Мирмуҳсин, романи нависандаи эронӣ Қозӣ Нейматуллоҳи Шикоб, достони адиби эронӣ Мирмаҳдӣ Мӯбад, ҳикояи Миркарим Осим ташкил додаанд.

Дар се боб ва зерфаслҳои диссертатсия исбот шудааст, ки агар ин шахсияти таърихӣ ҳанӯз аз садаи XIV таваҷҷуҳи аҳли илму адабро ба худ кашида ва аз ин пас на танҳо дар адабиёти тоҷик, балки дар адабиёти халқҳои дигар низ аз ҷумлаи образҳои шахсияти ормонии муборизи Ватан гардида бошад, аз ҷониби дигар, зиёда аз бист асар, ки дар ҷинсу анвои гуногуни адабӣ дар ин мавзӯ рӯйи қор омада ва ҳар кадом вежагии хоси худро дорад. Ин ҳама аз муҳиммати мавзӯ шаҳодат медиҳанд ва барои пажӯҳиш, таҳлил ва натиҷагирӣ имкони хуб фароҳам меоранд.

Масъалаи меҳварии таҳқиқоти Бобоҷонова М.Ҳ. баррасии заминаҳои пайдоиш ва ташаккули симои бадеии шахсиятҳои таърихӣ дар адабиёти тоҷик, муайян намудани арзиши образҳои бадеии таърихӣ ва таъсири он ба рушди адабиёти бадеӣ, муайян намудани заминаҳои фикрии нависандагон ва асноду далелҳои таърихӣ дар офаридани симои бадеии шахсиятҳои таърихӣ, таҳқиқи симои бадеии Темурмалик дар осори ҳамосӣ, ғиноӣ ва драмавии тоҷик ва арзиши адабии осори адабиёти ҷаҳон дар офаридани симои бадеии Темурмалик мебошад.

Диссертатсия дар асоси методҳои таърихӣ-муқоисавӣ, омӯрӣ ва татбиқӣ навишта шудааст. Дар ҷараёни таҳқиқ диссертант ба назария ва усули таҳлилӣ дастовардҳои илмии адабиётшиносон ва муҳаққиқони ватанию хориҷӣ таъҷиб намудааст. Хулосаҳо ва масъалаҳои марбут ба мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ҷониби диссертант дар конференсияҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Нуктаҳои асосӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот дар 13 мақолаи муаллиф, аз ҷумла дар 4 мақолаи дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интишорёфта инъикос шудаанд.

Дар хулосаи диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ ва моҳияти мавзӯи пажӯҳишӣ зикр ёфта, масоили марбут ба ҷойгоҳи шахсияти таърихӣ Темурмалик дар осори бадеӣ ва таъйини вижагиҳои хоси ин осор дар иртибот бо

анвои адабӣ ва сабки ҳунарии адибон натиҷагирӣ гардида, дурнамои мавзӯи кори диссертатсионӣ таъйин шудааст.

Аҳаммияти таҳқиқ, тозагиҳои илмӣ ва арзиши амалии диссертатсияро ба назар гирифта, комиссияи ташҳис ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи номзиди Бобочонова Мадина Ҳайдарҷонова дар мавзӯи «Таҳаввули симои шахсияти таърихӣ дар адабиёти тоҷик (дар мисоли образи Темурмалик)» кори таҳқиқии анҷомёфта буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва онро барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзиди илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик ба ҳимоя пешниҳод кардан мумкин аст.

Комиссияи ташҳис муҳакқикони зеринро, ки қорҳои илмӣ- таҳқиқотиашон ба ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризонии расмӣ пешниҳод менамояд:

Салихов Шамсиддин – доктори илмҳои филологӣ, профессор,
Аслиддинович мудири кафедраи назария ва таърихи адабиёти факултети филологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни

Зулфиев Гадомад – номзиди илмҳои филологӣ, дотсент,
Нурмадович сардори шӯбаи тайёркунӣ ва азнавтай-ёркунии кадрҳои илмӣ-педагогии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

Ба сифати муассисаи тақриздиханда **Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода** пешниҳод мешавад.

Раиси комиссияи ташҳис:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шӯрои диссертатсионӣ

 Кӯчарзода А.

Аъзои комиссияи ташҳис:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шӯрои диссертатсионӣ

 Абдусатторов А.

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шӯрои диссертатсионӣ

 Сафаров У.

«__» декабри соли 2020.